

Міщенко В. І.

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки і менеджменту
Університету банківської справи*

Холодилова А. О.

*аспірант кафедри банківської справи
Київського національного торговельно-економічного університету*

Mishchenko V. I.

*Doctor of Economic Sciences, Professor,
Professor Department of Economy and Management
Banking University, Kyiv*

Kholodylova A. O.

*Postgraduate Department of Banking
Kyiv National University of Trade and Economics*

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ МАКРОПРУДЕНЦІЙНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ ТА НАГЛЯДУ ЗА НИМ

Анотація. У статті досліджено особливості формування та розвитку інституційних засад регулювання фінансового сектору Великобританії та нагляду за ним. Виокремлено чотири моделі інституційного механізму регулювання та нагляду, які характеризують умови реалізації макропруденційної політики, визначено їх переваги та ризики, що пов'язані з використанням. Визначено головні чинники, що обумовлюють вибір моделі регулювання фінансового сектору та нагляду за ним. Охарактеризовано роль органів державної влади та окремих регуляторів фінансового сектору в процесі реалізації макропруденційної політики. Обґрунтовано можливості використання досвіду Великобританії в Україні на основі посилення інституційної спроможності НБУ шляхом створення в його структурі Комітету макропруденційної політики з наданням йому статусу автономності.

Ключові слова: фінансовий сектор, макропруденційна політика, Банк Англії, фінансова установа, регулювання, нагляд, регулятор, фінансова стабільність.

Вступ та постановка проблеми. Світова фінансова криза 2008–2009 рр. нанесла значних збитків економікам і фінансовим системам більшості країн світу. Водночас вона виявила недоліки в регулюванні фінансового сектору та стимулювала пошуки нових форм, методів та інструментів регулювання та нагляду. Практика діяльності більшості фінансових установ засвідчила, що одним з головних факторів, які сприяли поширенню кризових явищ, була неспроможність суб'єктів ринку адекватно оцінити системний ризик [1, с. 57; 2 с. 187; 3, с. 28; 4, с. 23; 5, с. 41]. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває необхідність розширення практики використання макропруденційного регулювання та нагляду, метою якого є підтримка макроекономічної та фінансової стабільності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У зарубіжній та вітчизняній науковій літературі питанням вдосконалення інституційних засад макропруденційного регулювання фінансового сектору та нагляду за ним приділяється увага. Значний внесок у дослідження різних аспектів проблеми регулювання фінансових установ та нагляду за ними зробили такі науковці, як, зокрема, О.С. Бауман [17], В.В. Іванов [9], В.В. Крилова [3; 15], Л.В. Кузнецова [1], І.О. Лютий [11], С.В. Міщенко [10; 12], С.В. Науменкова [2; 8; 16], М.В. Ніконова [15], Е.У. Нір [27], А.П. Петріна [14], В.С. Стельмах [6], І.А. Шумило [7].

Водночас для вітчизняної практики залишається дискусійним питання, який інститут має відповідати за розроблення та реалізацію макропруденційної політики, зокрема за моніторинг і регулювання системних ризиків. Крім того, для багатьох країн актуальною перш за все з практичної точки зору є проблема реформування структури інститутів, що здійснюють регулювання установа фінансового сектору та нагляд за ними, а також посилення їх інституційної спро-

можності. У зв'язку з цим досвід Великобританії видається універсальним і найбільш прийнятним для вивчення в багатьох країнах світу, зокрема в Україні.

Метою роботи є вивчення особливостей формування та розвитку інституційних засад макропруденційного регулювання фінансового сектору Великобританії та нагляду за ним; визначення перспектив його використання в Україні.

Результати дослідження. Сьогодні в багатьох країнах світу ведеться пошук нових моделей регулювання фінансового сектору та нагляду за ним, які б забезпечували ефективне його функціонування [6, с. 187; 7, с. 10; 8, с. 45; 9, с. 38; 10, с. 48; 11, с. 18]. З метою створення дієвого інституційного механізму, який би сприяв ефективній реалізації макропруденційної політики, окремі країни, зокрема Великобританія, Нова Зеландія, деякі країни ЄС (Польща, Чехія, Угорщина), ще у 2008 р. розпочали реформування свої системи регулювання фінансового сектору та нагляду за ним [12, с. 17; 13, с. 48; 14, с. 15].

Вивчення світової практики дало змогу виокремити чотири моделі інституційного механізму регулювання фінансового сектору та нагляду за ним, які характеризують умови реалізації макропруденційної політики (табл. 1).

При цьому слід відзначити, що кожна з виділених моделей має як позитивні характеристики, так і недоліки, що обумовлені певними ризиками. Формування та запровадження тієї чи іншої моделі регулювання відбувається відповідно до національних юрисдикцій, моделей фінансових систем, структурних чинників, що пов'язані з рівнем розвитку економіки, з урахуванням сучасних тенденцій, обумовлених глобалізацією та інтеграцією фінансових ринків, а також відповідно до специфічних історичних умов та звичаїв кожної країни [16, с. 52–58].

Інституційні моделі регулювання фінансового сектору та нагляду за ним для реалізації макропруденційної політики

Модель	Переваги та ризики
<i>Модель 1.</i> Статус «макропруденційного агента» закріплено за центральним банком, правління якого наділено повноваженнями приймати рішення з макропруденційних питань (Чехія).	Не потребує реорганізації структур регулювання фінансового сектору та нагляду за ним. Є успішним доповненням функцій центрального банку, в якому зосереджено мікропруденційний нагляд за фінансовим сектором загалом.
<i>Модель 2.</i> Статус «макропруденційного агента» закріплено за спеціальним комітетом, який входить до складу центрального банку (Великобританія).	Виключає ризик дублювання мандатів для структур, які приймають рішення щодо макропруденційної політики, а також передбачає участь окремих наглядових органів і зовнішніх експертів у прийнятті рішень комітетом. Сприяє підвищенню рівня прозорості макропруденційної політики.
<i>Модель 3.</i> Статус «макропруденційного агента» закріплено за комітетом, який знаходиться за межами центрального банку, а центральний банк співробітничав з макропруденційним комітетом (Австралія, Франція, США).	Посилює роль міністерства фінансів, що може бути корисним в необхідності внесення змін у законодавство з метою розширення набору макропруденційних інструментів. Однак це містить також ризики проциклічності та неоперативності, а також може спровокувати втрату незалежності установ, які беруть участь у розробленні та реалізації макропруденційної політики (центрального банку та інших органів регулювання фінансового сектору та нагляду за ним).
<i>Модель 4.</i> (Перехідна). Статус «макропруденційного агента» чітко не визначено. Зазвичай його функції виконує міністерство фінансів, яке з окремих питань взаємодіє з центральним банком (країни, що розвиваються).	Міністерство фінансів зосереджує свою увагу на управлінні дефіцитом бюджету і державним боргом. Рівень координації бюджетної та монетарної політики низький. Висока ймовірність виникнення системних ризиків, банківських та валютних криз.

Джерело: складено на основі джерел [3; 4; 8; 12; 14; 15]

Проведений аналіз показав, що інституційний механізм регулювання фінансового сектору та нагляду за ним, що здійснюється відповідно до другої моделі та запроваджений у Великобританії, дає змогу забезпечити разом з іншими перевагами реалізацію головної умови, а саме розроблення та реалізацію монетарної та макропруденційної політики, а також мікропруденційного регулювання та нагляду «під одним дахом». Саме у Великобританії процес регулювання фінансового сектору характеризується високим рівнем прозорості та має неформальний характер завдяки створенню ефективної системи постійної взаємодії регуляторів з представниками ринку та запровадженню персонального підходу до діяльності кожної установи.

У докризовий період система регулювання фінансового сектору Великобританії та нагляду за ним, відповідно до реформи 1997 р., була представлена Банком Англії, Управлінням з фінансових послуг і ринків (Financial Services Authority, FSA) і Міністерством фінансів. Ключова роль у надгляді за діяльністю фінансових установ належала FSA, повноваження якої були закріплені Законом про фінансові послуги та ринки (The Financial Services and Markets Act) у 2001 р. Крім того, з метою забезпечення взаємодії між цими регуляторами було прийнято Меморандум про взаєморозуміння (Memorandum of Understanding).

Основна мета створення нової інституційної структури регулювання фінансового сектору Великобританії та нагляду за ним полягала в необхідності чіткого розмежування повноважень між регуляторами та закріплення відповідальності за забезпечення фінансової стабільності, зокрема, шляхом розроблення та реалізації макропруденційної політики за одним з регуляторів.

Головними завданнями нового регулятора (FSA) було визначено підтримку довіри до фінансової системи, інформування громадськості та сприяння суспільству у розумінні процесів, що відбуваються у фінансовому секторі, забезпечення належного рівня захисту прав споживачів фінансових послуг, зниження рівня фінансових злочинів на фінансовому ринку та можливості використання бізнесу з протиправною метою.

Після світової фінансової кризи 2007–2008 рр. уряд Великобританії провів чергову реформу системи регулювання фінансового сектору та нагляду за ним, внаслідок якої функції нагляду за банківською діяльністю від FSA знову було передано до Банку Англії. Це було пов'язане з тим, що під час кризи у Великобританії, як і в інших країнах, було складно визначити орган, який би взяв на себе відповідальність і був спроможний запропонувати адекватні заходи щодо протидії кризі та подолання її негативних наслідків, а також вжити їх.

У зв'язку з цим у Великобританії на законодавчому рівні закріплено відповідальність Банку Англії за забезпечення фінансової стабільності загалом. Важливою особливістю нової інституційної структури регулювання фінансового сектору та нагляду за ним стало створення при Банку Англії підрозділу, який безпосередньо відповідає за розроблення та реалізацію макропруденційної політики. Зауважимо, що в науковій літературі під макропруденційною політикою розуміють комплекс превентивних заходів, спрямованих на мінімізацію ризику системної фінансової кризи, тобто ризику виникнення ситуації, за якої значна частина суб'єктів фінансового сектору стає неплатоспроможною або втрачає свою ліквідність, в результаті чого не може функціонувати без підтримки органу грошово-кредитного регулювання чи органу пруденційного нагляду [17, с. 35; 18, с. 170; 19, с. 371].

Тому в квітні 2013 р. в результаті нової реформи, відповідно до змін і доповнень до Закону про фінансові послуги і фінансові ринки, внесених у 2012 р., створено новий орган, а саме Комітет з фінансової стабільності (Financial Policy Committee, FPC). FSA було перетворено на Управління нагляду за бізнес-поведінкою фінансових установ (Financial Conduct Authority, FCA), а виділену з його повноважень функцію нагляду за діяльністю банків, кредитних спілок, страхових організацій та найбільших інвестиційних компаній покладено на новостворене Управління пруденційного контролю Банку Англії (Prudential Regulation Authority, PRA).

З 2013 р. FPC є автономним підрозділом Ради директорів Банку Англії, який реалізує свої функції з метою

сприяння Банку Англії в реалізації його завдань щодо забезпечення фінансової стабільності з урахуванням необхідності підтримки економічної політики уряду щодо підтримки економічного зростання та зайнятості [20].

Таким чином, сучасна структура регулювання фінансового сектору Великобританії та нагляду за ним включає:

- Комітет монетарної політики (MPC);
- Комітет з фінансової стабільності (FPC);
- Управління пруденційного регулювання (PRA);
- Управління нагляду за бізнес-поведінкою фінансових установ (FCA);
- спеціальний підрозділ антикризового (санаційного) управління (рис. 1).

Сфера діяльності FPC, окрім сприяння фінансовій стабільності, полягає в ідентифікації, моніторингу та вжитті заходів щодо попередження виникнення системних ризиків з метою забезпечення стійкості фінансової системи. Головні повноваження FPC полягають у розробленні рекомендацій та наданні відповідних розпоряджень. Так, наприклад, FPC розробляє рекомендації та надає розпорядження Управлінню пруденційного регулювання (PRA) та Управлінню нагляду за бізнес-поведінкою (FCA) щодо вжиття заходів з метою зниження ризиків. При цьому слід зазначити, що виконання рекомендацій не є обов'язковим, однак діє принцип «дотримуйся або пояснюй» (“comply or explain”), тобто в разі неприйняття рекомендацій FPC необхідним є надання аргументованого обґрунтування такого рішення. Крім того, з метою підвищення рівня обґрунтованості та об'єктивності прийнятих рішень FPC має право проводити консультації з широким колом установ та експертів з питань забезпечення стійкості фінансової системи.

У своїй діяльності FPC підзвітний Раді директорів Банку Англії, Міністерству фінансів і Парламенту, що свідчить про високий рівень контролю за його роботою.

FPC складається з 11 членів, 10 з яких мають право голосу: Голова Банку Англії, який очолює FPC; заступники Голови Банку Англії з фінансової стабільності, монетарної політики і пруденційного регулювання (він же очолює й Управління пруденційного регулювання); виконавчий директор Банку Англії з фінансової стабільності; виконавчий директор FCA і чотири незалежні (зовнішні) члени, що є представниками фінансового сектору. Представник Міністерства фінансів Великобританії не має права голосу у FCA з метою обмеження політичного впливу уряду.

Всі засідання FPC відбуваються відповідно до заздалегідь оголошеного на офіційному сайті Банку Англії розкладу щоквартальних засідань. Щоквартальний цикл діяльності FPC складається з чотирьох етапів:

- 1) попередній огляд поточного стану фінансової системи (“Briefing”);
- 2) обговорення ключових питань сприяння стабільності фінансового сектору Великобританії (“FPC issues meetings”);
- 3) засідання з питань розроблення політики та прийняття рішень (“FPC policy meeting”);
- 4) оголошення рішень FPC, зокрема Протоколу FPC (“Communication”).

Відповідно до нової інституційної структури Управління пруденційного регулювання (PRA), яке відповідає за мікропруденційне регулювання всіх фінансових ринків, включене до складу Банку Англії.

Головною метою діяльності PRA є сприяння надійності та забезпечення стійкості фінансових установ, діяльність яких він регулює. Для досягнення цієї мети PRA розробляє заходи щодо мінімізації ризиків, які можуть вплинути на фінансову систему Великобританії, а також сприяє здійсненню фінансовими установами своєї діяльності таким чином, щоб уникнути негативного впливу на функціонування фінансової системи загалом.

Управління PRA є автономним структурним підрозділом Банку Англії. Загальна кількість співробітників PRA складає близько тисячі осіб. У складі PRA функціонують чотири підрозділи, а саме підрозділи політики; нагляду за банками і страховими компаніями; забезпечення нагляду; внутрішнього аудиту (supervisory oversight). PRA здійснює мікропруденційне регулювання системно важливих фінансових установ, зокрема банків, кредитних спілок, страхових компаній та окремих системно важливих інвестиційних компаній, перелік яких визначає самостійно. PRA підзвітний Раді директорів Банку Англії, Міністерству фінансів, Парламенту Великобританії та Національному аудиту.

Таким чином, можна зробити висновок, що цілі діяльності PRA та сфера його повноважень щодо регулювання діяльності фінансових установ та нагляду нею доповнюють діяльність Банку Англії.

Управління нагляду за бізнес-поведінкою фінансових установ (FCA) також є окремою (автономною) структурою у складі Банку Англії. Його головна мета полягає

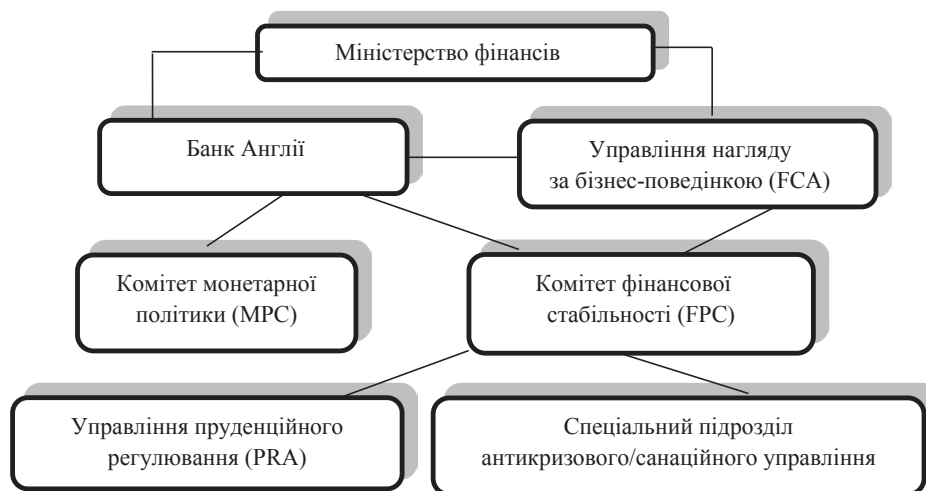

Рис. 1. Нова інституційна структура регулювання фінансового сектору Великобританії та нагляду за ним (діє з 1 квітня 2013 р.)

Джерело: складено на основі джерела [20]

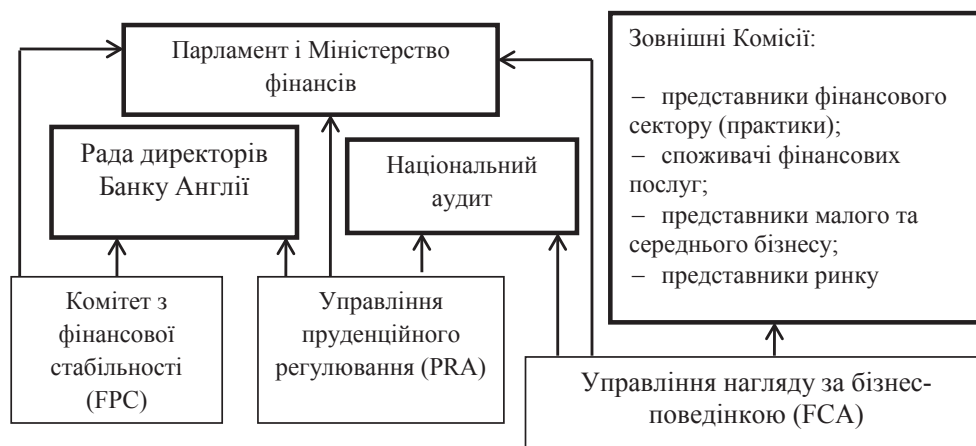

Рис. 2. Підзвітність органів регулювання фінансового сектору Великобританії та нагляду за ним

Джерело: складено на основі джерел [2; 16; 27]

у захисті прав споживачів фінансових послуг і підвищенні рівня довіри суб'єктів ринку до фінансової системи Великобританії. Для досягнення цієї мети FCA сприяє свободі вибору на ринку фінансових послуг і реалізації належної бізнес-поведінки на фінансових ринках; забезпечує захист прав споживачів фінансових послуг; вживає заходів щодо мінімізації ризиків використання фінансових установ з метою відмивання грошей, одержаних незаконним шляхом («автономне зобов'язання» FCA).

FCA відповідає за регулювання всіх фінансових установ і нагляд за ними щодо їх бізнес-поведінки на ринку, а також здійснює мікропруденційне регулювання тих фінансових установ, які не підлягають регулюванню з боку PRA. Крім того, FCA здійснює нагляд за торговельною інфраструктурою фінансової системи (крім платіжних систем і клірингових палат, за які відповідає Банк Англії); випуском цінних паперів, включаючи процедуру їх лістингу; здійснює оверсайт біржових і позабіржових фінансових ринків з метою попередження зловживань [21, с. 65].

FCA підзвітна Міністерству фінансів Великобританії, Парламенту, Національному аудиту і зовнішнім комісіям, до складу яких входять представники фінансового сектору, малого і середнього бізнесу, фінансового ринку та споживачі фінансових послуг.

У своїй діяльності Управління нагляду за бізнес-поведінкою фінансових установ керується відповідними принципами, до яких належать:

- ефективність і економія, що передбачає необхідність ефективного використання ресурсів [22, с. 41];
- роль менеджменту (старше керівництво фінансової установи відповідає за свої дії та гарантує, що бізнес відповідає законним вимогам, а всі внутрішні процеси належним чином перевіряються і контролюються); реалізація цього принципу дає змогу уникнути надмірного втручання регулятора у справи фінансової установи [23, с. 92; 24, с. 89];
- пропорційність, що передбачає, що обмеження, які регулятор накладає на фінансові установи, мають бути пропорційними очікуваному вигодам [25, с. 8];
- інноваційність – надання фінансовим установам можливості використовувати різні способи застосування правових норм з метою впровадження нових фінансових продуктів і послуг [26, с. 41];
- міжнародний характер діяльності, який реалізується на основі співробітництва із зарубіжними регуляторами з метою узгодження стандартів і моніторингу ефективності діяльності компаній і ринків, що має сприяти

підтримці конкурентних позицій Великобританії на світових фінансових ринках;

- конкуренція – необхідність мінімізації несприятливого впливу застосування регуляторних правил і регуляторної практики на конкуренцію між фінансовими установами [27].

Таким чином, ключовими особливостями сучасної інституційної моделі регулювання фінансового сектору Великобританії та нагляду за ним є:

- законодавче закріплення відповідальності за забезпечення фінансової стабільності за Банком Англії;
- створення при Банку Англії підрозділу, відповідального за макропруденційну політику, а саме Комітету з фінансової стабільності (FPC);
- створення у складі Банку Англії автономного підрозділу, який відповідає за мікропруденційне регулювання фінансових установ, а саме Управління пруденційного регулювання (PRA);
- створення окремого органу, головною функцією якого є здійснення регулювання бізнес-поведінки фінансових установ та нагляд за нею (FCA);
- закріплення «багатовекторної» підзвітності всіх органів регуляторів фінансового сектору (рис. 2).

Висновки. Проведений аналіз практики регулювання фінансового сектору Великобританії і нагляду за ним дає змогу зробити висновок, що з метою уникнення проциклічності центральний банк як орган регулювання фінансового сектору та нагляду за ним, що має найвищий рівень незалежності, повинен відігравати головну роль у реалізації макропруденційної політики. Якщо в країні, згідно з національною юрисдикцією, повноваження щодо регулювання та нагляду розподілені між кількома регуляторами (як в Україні), то, відповідно до рекомендацій G-30, відповідальність за макропруденційну політику повинна бути покладена на центральний банк [28, с. 18; 29, с. 58].

З цією метою при центральному банку повинен бути створений Комітет, який відповідає за розроблення та реалізацію макропруденційної політики, з обов'язковим наданням йому статусу автономності. Склад такого Комітету повинен формуватися з урахуванням необхідності забезпечення участі в його роботі всіх зацікавлених сторін, а саме регуляторів, уряду, представників фінансового сектору та експертів, що дасть змогу знизити ризики політичного втручання. Одним із базових принципів розроблення та реалізації макропруденційної політики повинен бути принцип «дотримуйся або пояснюй».

З метою забезпечення ефективної діяльності Комітету, що відповідає за розроблення та реалізацію макропруденційної політики, в організаційній структурі Національного банку України доцільно створити управління макропруденційної політики та макропруденційної стратегії. З урахуванням

того, що макропруденційна політика є проміжною ланкою між монетарною політикою і мікропруденційним регулюванням, таке управління має бути самостійним підрозділом і не входить до складу вже наявного департаменту монетарної політики або департаменту банківського нагляду.

Список використаних джерел:

1. Вплив глобалізації на розвиток банківської системи України: монографія / за заг. ред. Л.В. Кузнецової. Одеса: ОДЕУ, 2011. 516 с.
2. Науменкова С.В., Міщенко В.І. Поняття системного ризику та підходи до визначення системно значущих банків. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2014. Вип. 105. С. 186–196.
3. Стельмах В.С., Крилова В.В., Шаповалов А.В. та ін. Гібридний капітал банку: світовий досвід, перспективи впровадження в Україні. Київ: Національний банк України; Центр наукових досліджень, 2009. 180 с.
4. Науменкова С.В. Зарубіжний досвід організації систем регулювання й нагляду за діяльністю фінансових установ. Фінанси України. 2009. № 12. С. 20–27.
5. Міщенко С.В. Проблеми оцінки впливу стабільності функціонування грошово-кредитної сфери на економічну безпеку країни. Фінанси України. 2010. № 7. С. 35–49.
6. Стельмах В.С. та ін. Монетарна політика Національного банку України: сучасний стан та перспективи змін. Київ: Центр наукових досліджень НБУ, УБС НБУ, 2009. 404 с.
7. Шумило І.А. та ін. Теоретичні і практичні аспекти аналізу стану фінансової системи економіки. Вісник НБУ. 2006. № 3. С. 6–11.
8. Науменкова С.В., Міщенко С.В. Розвиток фінансового сектору України в умовах формування нової фінансової архітектури: монографія. Київ: Університет банківської справи, ЦНД НБУ, 2009. 384 с.
9. Іванов В.В., Науменкова С.В. Економіко-правові колізії дослідження фінансових ринків. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Економіка. 2013. № 153. С. 35–41.
10. Міщенко С.В. Вдосконалення інституційної структури нагляду за фінансовим сектором. Банківська справа. 2007. № 1. С. 41–56.
11. Лютий І.О., Міщенко С.В. Вплив фінансового сектору на функціонування економічної системи. Фінанси України. 2007. № 3. С. 14–28.
12. Міщенко С.В. Современные подходы к реализации монетарной политики и регулированию финансовых систем. Известия Санкт-Петербургского государственного университета экономики и финансов. 2011. № 3(69). С. 12–20.
13. Науменкова С.В., Міщенко В.І. Фінансові репресії в механізмі прихованого переміщення державного боргу: форми та інструменти. Фінанси України. 2015. № 8. С. 31–55.
14. Петріна А.П., Міщенко С.В. Міжнародний досвід реструктуризації банківської системи за участі держави. Вісник НБУ. 2011. № 4. С. 12–17.
15. Міщенко В.І., Крилова В.В., Ніконова М.В. та ін. Санаційний банк – «бідж-банк» як механізм роботи з нежиттєздатними банками: монографія. Київ: Центр наукових досліджень Національного банку України, УБС НБУ, 2011. 119 с.
16. Науменкова С.В., Міщенко В.І. Системи регулювання ринків фінансових послуг зарубіжних країн. Київ: Центр наукових досліджень НБУ, Університет банківської справи, 2010. 170 с.
17. Бауман О.С., Міщенко В.І. Система інструментів макропруденційного регулювання та їх використання в Україні. Наукові праці НДФІ. 2016. № 4(77). С. 34–45.
18. Науменкова С.В., Міщенко В.І. Влияние денежно-кредитной политики Центрального банка на стимулирование экономического роста. Проблемы современной экономики. 2015. № 54. С. 168–174.
19. Мищенко В.И., Науменкова С.В. Роль макропруденциальной политики в обеспечении устойчивого развития банковской системы Украины. Финансовые проблемы и пути их решения: теория и практика. Санкт-Петербург: изд-во Политехн. ун-та, 2013. С. 369–378.
20. Financial Services Act 2012: overview of reforms. URL: <http://www.uk.practicallaw.com/7-503-5430?service=finance>.
21. Міщенко В.І., Науменкова С.В. Організація ф'ючерсного валютного ринку. Фінанси України. 1998. № 10. С. 60–69.
22. Науменкова С.В. Базель I, II, III: розвиток підходів для зміцнення регуляторної основи. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Економіка. 2015. № 12. С. 39–48.
23. Буй Т.Г., Науменкова С.В. Використання структурованих цінних паперів для фінансування корпорацій в Україні. Фінанси України. 2010. № 2. С. 89–101.
24. Мищенко В.И., Науменкова С.В. Проблемы оценки устойчивости финансового сектора. Интеграция экономики в систему мирохозяйственных связей. Санкт-Петербург: изд-во Политехн. ун-та, 2011. С. 88–90.
25. Кротюк В.Л., Міщенко В.І. Еволюція підходів до оцінки капіталу в Базельських угодах. Банківська справа. 2005. № 4. С. 3–9.
26. Міщенко С.В. Критерії та показники оцінки стабільності функціонування фінансового сектору. Вісник Національного банку України. 2008. № 9. С. 36–45.
27. Nier E.W. Financial stability frameworks and the role of central banks: Lessons from the crisis. IMF, Working Paper. WP/09/70. Wash.: IMF, 2009. 66 p.
28. Міщенко В.І., Науменкова С.В. Банківський нагляд: підручник. Київ: Центр наукових досліджень НБУ, УБС НБУ, 2011. 498 с.
29. Банківська система України на шляху євроінтеграції: монографія / за ред. С.А. Буковинського. Київ: ЦНД НБУ, 2015. 496 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/295703101_Bankivska_sistema_Ukraini_na_slahu_evrointegracii_monografia.

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ МАКРОПРУДЕНЦИАЛЬНОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ФИНАНСОВОГО СЕКТОРА ВЕЛИКОБРИТАНИИ И НАДЗОРА НАД НИМ

Аннотация. В статье исследованы особенности формирования и развития институциональных основ регулирования финансового сектора Великобритании и надзора над ним. Выделено четыре модели институционального механизма регулирования и надзора, которые характеризуют условия реализации макропруденциальной политики, определены их преимущества и риски, связанные с использованием. Определены главные факторы, обуславливающие выбор модели регулирования финансового сектора и надзора за ним. Охарактеризована роль органов государственной власти и отдельных регуляторов финансового сектора в процессе реализации макропруденциальной политики. Обоснованы возможности использования опыта Великобритании в Украине на основе усиления институциональной способности НБУ путем создания в его структуре Комитета макропруденциальной политики с предоставлением ему автономного статуса.

Ключевые слова: финансовый сектор, макропруденциальная политика, Банк Англии, финансовое учреждение, регулирование, надзор, регулятор, финансовая стабильность.

INSTITUTIONAL FRAMEWORK MACRO PRUDENTIAL REGULATION AND SUPERVISION OF THE FINANCIAL SECTOR IN THE UK

Summary. In the article the features of formation and development of institutional bases of regulation and supervision of the financial sector of Great Britain are investigated. Four models of the institutional mechanism of regulation and supervision that characterize the conditions for the implementation of macro prudential policies are singled out; their advantages and risks are identified. The main factors that determine the choice of the regulation and supervision model for the financial sector are identified. The role of public authorities and individual financial sector regulators in the process of implementing macro prudential policy is described. The possibility of using the UK experience in Ukraine on the basis of strengthening the NBU's institutional capacity and establishing a macro prudential policy in its structure with the granting of its autonomous status is substantiated.

Key words: financial sector, macro prudential policy, Bank of England, financial organization, regulation, supervision, regulator, financial stability.

УДК 339.9.012

Москалик Л. Р.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародного економічного аналізу та фінансів
Львівського національного університету імені Івана Франка*

Москалик Р. Я.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин
Львівського національного університету імені Івана Франка*

Moskalik L. R.

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Associate Professor of the Department
of International Economic Analysis and Finance
Lviv National Ivan Franko University*

Moskalik R. Ya.

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Associate Professor of the Department of International Economic Relations
Lviv National Ivan Franko University*

ВПЛИВ МІЖНАРОДНОГО ПОШИРЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗРОСТАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ: ТЕСТУВАННЯ МОДЕЛІ ДЛЯ КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ І СНД

Анотація. У статті досліджено вплив міжнародного поширення технологій на зростання продуктивності для країн Центральної і Східної Європи (ЦСЄ) та СНД за період 1997–2016 років. Наші результати засвідчують, що технологічно інтенсивний імпорт, зовнішні ефекти іноземної науково-дослідної діяльності та людський капітал є головними факторами зростання продуктивності в країнах ЦСЄ та СНД. Продуктивність країн ЦСЄ, а особливо СНД, більше залежить від технологічно інтенсивної торгівлі, ніж інших країн, що розвиваються. Для економічної політики нашої країни ці результати засвідчують важливість стимулювання технологічно інтенсивної торгівлі.

Ключові слова: міжнародне поширення технологій, зростання продуктивності, країни Центральної та Східної Європи, країни СНД, міжнародна торгівля, сукупна продуктивність факторів.